Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ______________________

   (Name) ______________________

2. (Signature) ______________________

   (Name) ______________________

Roll No. | | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No. ______________________

(In words)

Test Booklet No.

D – 2407

PAPER – III

PUNJABI

Time : 2½ hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **32** Number of Questions in this Booklet : **26**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. Answers to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.

   No Additional Sheets are to be used.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Test Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
4. Read instructions given inside carefully.
5. One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
6. If you write your name or put any mark on any part of the Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. You have to return the Test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
8. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
9. **Use of any calculator or log table etc. is prohibited.**
10. **There is NO negative marking.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुये रिक्त स्थान पर ही लिखिये।

   इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ / प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले ले। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
4. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
5. उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है।
6. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
7. आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
8. **केवल नीले / काले बाल प्वाईंट पैन का ही इस्तेमाल करें।**
9. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**
10. **गलत उत्तर के लिए अंक नहीं काटे जायेंगे।**

PUNJABI

PAPER – III

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ – III

NOTE: **This paper is of two hundred (200) marks containing four (4) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.**

ਨੋਟ : ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ–ਪੱਤਰ ਦੋ ਸੌ (200) ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਖੰਡ ਹਨ। ਪਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ।

SECTION - I

ਖੰਡ – I

Note : This section contains five (5) questions based on the following paragraph. Each question should be answered in about thirty (30) words and each carries five (5) marks.

(5x5=25 marks)

ਇਸ ਖੰਡ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪੰਜ (5) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ ਤੀਹ (30) ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੰਜ (5) ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ।

(5x5=25 ਅੰਕ)

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਅਚਕਨ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਧੁਲੀ ਨਿੱਖਰੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰੈੱਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਦਾਗ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਬਾਸ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ। ਉਸ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਅਚਕਨ ਦਾ ਕੋਈ ਬਟਨ ਟੁੱਟਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ । ਪਹਿਲੇ ਫ਼ਿਕਰੇ ਤੋਂ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਫ਼ਿਕਰੇ ਤੀਕ ਤਰਤੀਬ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਵਾਰੀ, ਸ਼ਿੰਗਾਰੀ ਬਣਤਰ ਹੈ। ਗੱਲ-ਬਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਤੇ ਭਟਕਦਾ ਨਹੀਂ ਜੁਸ਼ਿਆਂਦਾ ਨਹੀਂ, ਅਟਕਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵੀ ਸਰਲ ਸਿੱਧੀ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਰਸਾਤੀ ਨਦੀ ਵਾਲਾ ਸ਼ੋਰ ਨਹੀ; ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਨਿੱਤਰੇ ਹੋਏ ਸਰੋਵਰ ਵਰਗੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੇਸਰੀ ਦੀ ਗੱਡ ਸੁਣਕੇ ਇਹ ਤਮੰਨਾ ਜਾਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾਂ।

1. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰੋ।

2. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ।

3. ਕੀ ਇਸ ਪੈਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੈਲੀ ਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ ਕਥਨ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

4. ਪੈਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਜੁਗਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਬਿਉਰਾ ਦਿਉ।

5. ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਾਂ ਤੇ ਬਿੰਬਾਂ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ।

SECTION - II

ਖੰਡ – II

Note : This section contains fifteen (15) questions each to be answered in about thirty (30) words. Each question carries five (5) marks.

(5x15=75 marks)

ਇਸ ਖੰਡ ਵਿਚ ਪੰਦਰਾਂ (15) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪੰਜ (5) ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ ਤੀਹ (30) ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਉ।

(5x15=75 ਅੰਕ)

6. **ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਖੰਡੀ ਤੇ ਅਖੰਡੀ ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।**

7. ਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਅਨੁਵਾਦ ਕਾਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

8. ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਦੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰਤਿਮਾਨ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ?

9. ਅਜੋਕੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿੱਤੀ ਹੈ ?

10. ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ?

11. ਕੀ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਤੇ ਪਰਲੋਕ ਦਾ ਦਵੰਦ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

12. ਸੱਸੀ ਹਾਸ਼ਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

13. ਜੰਗਨਾਮਾ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਈ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

14. ਜਨਮਸਾਖੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਥਾਨਕ ਰੂੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਦਿਉ:

15. ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਬੰਧ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੀ ਨਵੇਂ ਰੁਝਾਣ ਆਏ ਹਨ ?

16. ਕੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਪਾਠਕ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ?

17. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਆਂਚਲਿਕਤਾ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ?

18. ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸ਼ੈਲੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ?

19. ਅਜੋਕੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿੱਤੀ ਹੈ ?

20. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਉਚੇਰੀ ਖੋਜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ।

SECTION - III

ਖੰਡ – III

Note : This section contains five (5) questions of twelve (12) marks each. Each question is to answered in about (200) words.

(12x5=60 marks)

ਇਸ ਖੰਡ ਵਿਚ ਪੰਜ (5) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ (12) ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸੌ (200) ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਉ।

(12x5=60 ਅੰਕ)

21. ਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੱਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

22. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕਾਵਿਸਾਸ਼ਤਰ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਤਿਮਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

23. ਕੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ? ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

24. ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਲੰਬੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਕਵਿਤਾ : ਕਵਿਤਾ ਤੇ 'ਬਿਰਤਾਂਤ' ਨਾਲ ਕਿੰਨਾਂ ਕੁ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰ ਸਕੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨਾ ਸਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

25. ਪੰਜਾਬੀ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਮੂਲਕ ਵਾਧਾ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਣਾਤਮਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਉ।

SECTION - IV

ਖੰਡ – IV

Note : This section consists of one essay type question of twenty (20) marks on any of the given topics and one question on practical criticism of twenty (20) marks. Both are to be answered in 500 words each.

(20x2=40 marks)

ਇਸ ਖੰਡ ਵਿਚ ਵੀਹ (20) ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਬਾਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਵੀਹ (20) ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਹਾਰਿਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਦਾ ਉੱਤਰ 500 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਉ।

(20x2=40 ਅੰਕ)

26. (ੳ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ:

ਸਭਿਆਚਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਭਿਆਚਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਢ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਰੁੱਖ

ਜਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ ਉੱਪਰ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਜਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ-ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ

ਜਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੋਤ ਦੀ ਸਥਿੱਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਜਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਗੰਦਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਪੜਾਅ

(ਅ) ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਵਿਹਾਰਿਕ ਅਧਿਐਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ:

ਮੋਤੀ ਤ ਮੰਦਰ ਉਸਰਹਿ ਰਤਨੀ ਤ ਹੋਇ ਜੜਾਉ ॥
ਕਸਤੂਰਿ ਕੁੰਗੂ ਅਗਰਿ ਚੰਦਨਿ, ਲੀਪਿ ਆਵੈ ਚਾਉ ॥
ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ, ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥੧ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੀਉ ਜਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥
ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਪੁਛਿ ਦੇਖਿਆ ॥
ਅਵਰ ਨਾਹੀ ਥਾਉ ॥੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਧਰਤੀ ਤ ਹੀਰੇ ਲਾਲ ਜੜਤੀ ਪਲਘਿ ਲਾਲ ਜੜਾਉ ॥
ਮੋਹਣੀ ਮੁਖਿ ਮਣੀ ਸੋਹੈ ਕਰੇ ਰੰਗਿ ਪਸਾਉ ॥
ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ, ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥੨ ॥
ਸਿਧੁ ਹੋਵਾਂ ਸਿਧਿ ਲਾਈ, ਰਿਧਿ ਆਖਾਂ ਆਉ ॥

ਗੁਪਤੁ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ਬੈਸਾ, ਲੋਕੁ ਰਾਖੈ ਭਾਉ ॥
ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ, ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥੩ ॥
ਸੁਲਤਾਨੁ ਹੋਵਾਂ ਮੇਲਿ ਲਸਕਰ, ਤਖਤਿ ਰਾਖਾ ਪਾਉ ॥
ਹੁਕਮੁ ਹਾਸਲ ਕਰੀ ਬੈਠਾ, ਨਾਨਕਾ ਸਭ ਵਾਉ ॥
ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ, ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥੪ ॥੧ ॥

ਜਾਂ

ਵੈਰੀ ਨਾਗ ਤੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਝਲਕਾ
ਜਦ ਅਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਜਦਾ
ਕੁਦਰਤ ਦੇ 'ਕਾਦਰ' ਦਾ ਜਲਵਾ
ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਇੱਕ ਸਿਜਦਾ,
ਰੰਗ ਫੀਰੋਜ਼ੀ ਝਲਕ ਬਲੌਰੀ
ਡਲੁਕ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਲੀ
ਰੂਹ ਵਿੱਚ ਆ ਆ ਜਜ਼ਬ ਹੋਇ
ਜੀ ਵੇਖ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਰਜਦਾ।
ਨਾ ਕੋਈ ਨਾਦ ਸਰੋਦ ਸੁਣੀਵੇ
ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਰਸ ਛਾਇਆ
'ਚੁੱਪ ਚਾਨ' ਫਿਰ ਰੂਪ ਤਿਰੇ ਵਿੱਚ
ਕਵਿਤਾ ਰੰਗ ਜਮਾਇਆ
ਸਰਦ ਸਰਦ ਪਰ ਛੁਹਿਆ ਤੈਨੂੰ
ਰੂਹ ਸਰੂਰ ਵਿੱਚ ਆਵੇ
ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ, ਅਡੋਲ ਸੁਹਾਵੇ
ਤੈਂ ਕਿਹਾ ਜੋਗ ਕਮਾਇਆ।

ਜਾਂ

ਮਿਆਨੀ ਨਦਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਦਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੰਮੀ ਨਦਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਮਿਆਨੀ ਨਦਰ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਆਪਣਾ ਵਸਤੂ ਵੇਸ਼ ਬਦਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਰਥ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਲਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਲੰਮੀ ਨਦਰ ਦੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਆਰਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਜੋ ਆਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤਕਦੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚਾਨਣ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ। ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਜੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗੂ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਪੱਲੇ ਪਵੇਗਾ ? ਕੀ ਸੂਰਜ ਆਪਣੀ ਅੱਖ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਹੀ ਦਿਸਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਇਸ ਲਿਸ਼ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਾ ਲੱਭਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਖਿਆਲ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਮੈਂ ਆਖਾਂ ਕਿ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਸੂਰਜ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

FOR OFFICE USE ONLY							
Marks Obtained							
Question Number	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**
1		26		51		76	
2		27		52		77	
3		28		53		78	
4		29		54		79	
5		30		55		80	
6		31		56		81	
7		32		57		82	
8		33		58		83	
9		34		59		84	
10		35		60		85	
11		36		61		86	
12		37		62		87	
13		38		63		88	
14		39		64		89	
15		40		65		90	
16		41		66		91	
17		42		67		92	
18		43		68		93	
19		44		69		94	
20		45		70		95	
21		46		71		96	
22		47		72		97	
23		48		73		98	
24		49		74		99	
25		50		75		100	

Total Marks Obtained (in words) ....

(in figures) ....

Signature & Name of the Coordinator ....

(Evaluation) Date ....